

4. Sorenmo K. U. Mammary Gland Tumors in Cats: Risk Factors, Clinical Presentation, Treatments and Outcome. *World Small Animal Veterinary Association World Congress Proceedings*. – 2011.

УДК: 619:591.441:(591.35+636.92)

МОРФОГЕНЕЗ СЕЛЕЗІНКИ КРОЛІВ М'ЯСНОГО НАПРЯМКУ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРОТЯГОМ ПОСТНАТАЛЬНОГО ОНТОГЕНЕЗУ

Мирошниченко І.І., здобувач третього
(освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ORCID iD: 0000-0003-3816-7036

E-mail: hibert.i.i@dsau.dp.ua

Лещова М.О., к. вет. н., доцент

ORCID iD: 0000-0002-4251-4152

E-mail: lieshchova.m.o@dsau.dp.ua

Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро, Україна

Актуальність. Селезінка як периферійний орган гемо- і лімфопоезу, складається з лімфоїдної (імунокомпетентної) тканини, при цьому має своєрідний клітинний склад із віковою динамікою [1, 2]. Вона топографічно розміщена у тісному контакті з іншими органами черевної порожнини, які створюють їй надійний захист від впливу зовнішніх чинників, а специфічна гісто- і цитоархітектоніка її внутрішньої структури забезпечує важливу роль у кровотворенні та імунному контролі [3]. Знання особливостей морфогенезу селезінки кролів, починаючи з перших днів життя і протягом подальшого розвитку дозволить вдосконалити методи діагностики захворювань різної етіології та сприятиме розробленню способів корекції імунодефіцитних станів у молодняку.

Мета роботи – з'ясувати закономірність морфогенезу та особливості структурно-функціональної організації селезінки кролів у постнатальному періоді онтогенезу.

Матеріал і методи. Досліджували селезінку від 36 кролів кросу Нурус, віком від добового до 90-добового віку. Морфологічні дослідження проведені в умовах кафедри анатомії, гістології і патоморфології тварин Дніпровського державного аграрно-економічного університету. Для визначення якісного і кількісного складу тканинних компонентів селезінки (стромального апарату та паренхіми) виготовляли тотальні парафінові серединні гістозрізи селезінки завтовшки 3–5 мкм, забарвлювали гематоксиліном та еозином за загальноприйнятими методиками [4].

Відносні площу стромальних і паренхіматозних компонентів селезінки визначали на гістологічних зрізах (п'ять гістозрізів кожного органу) із використанням світлового мікроскопу та програми ImageJ. Цифрові данні статистично обробляли за допомогою стандартних програмних пакетів «Microsoft Excel».

Результати. Встановили, що у кролів селезінка щільно прилягає до дорсальної поверхні шлунку, розташовуючись між заднім його краєм і лівою ниркою, підвішена на сальнику, займає всю передню частину у лівій здухвині. Анатомічно селезінка має дві поверхні: зовнішня (діафрагмальна) – гладенька але дещо вигнута, внутрішня (вісцеральна) – увігнута у напрямку шлунку, на ній розміщуються ворота селезінки у вигляді борозни, через яку входять нерви і артерії, а виходять вени та лімфатичні судини. За формою, залежно від віку, вона має певні варіації: (видовжена, округла, загострена, або у вигляді барабанної палички), колір також змінюється відповідно віку та інтенсивності кровонаповнення (від яскраво-червоного до темно-фіолетового).

Гістологічно селезінка кролів складається зі строми і паренхіми. Строма представлена сполучнотканинною капсулою і розгалуженими трабекулами, які разом утворюють опорно-скоротливий апарат органу. Відносна площа строми у селезінці добових кроленят була мінімальною і становила – $7,7 \pm 0,93$ %. Протягом постнатального розвитку цей показник поступово зростав: у 10-добових до $9,8 \pm 1,09$ %, у 20-добових – $11,9 \pm 1,04$ %, у 30-добових – $11,6 \pm 1,24$ %, у 60-добових – $11,1 \pm 1,26$ %, а у 90-добових – зменшився до $9,8 \pm 1,23$ %.

Паренхіма селезінки побудована із ретикулярних волокон і клітинних елементів, її відносна площа у добових кроленят складає $92,3 \pm 0,74$ %. У цей період паренхіма селезінки ще не розділена на червону і білу пульпу. Починаючи з 10-добового віку пульпа селезінки вже чітко розділяється на червону і білу, при чому співвідношення становило: $3,5 \pm 0,62$ % на $86,7 \pm 0,91$ % відповідно. У подальшому протягом усього періоду спостереження ми відмічали поступове зростання відносної площі білої пульпи з максимальним значенням майже 20% у 90-добовому віці. В цілому площа білої пульпи селезінки починаючи з 10-добового до 90-добового віку зросла у 5,7 разів. Відносна площа червоної пульпи пропорційно зменшувалася. Так максимальне значення вона мала у 10-добових тварин, а мінімальне у 90-добових ($70,3 \pm 2,96$ %).

Висновки. Селезінка у кролів плоска та витягнута, її топографічне розміщення відносно стале протягом постнатального періоду онтогенезу. Макро-мікроскопічна структура селезінки кролів гібридного кросу протягом постнатального періоду онтогенезу характеризується низкою особливостей. Сполучнотканинна основа органа сформована на момент народження, утворена капсулою і трабекулами. Вперше розподіл паренхіми селезінки на червону і білу пульпу виявляється у 10-добовому віці,

причому відносна площа червоної пульпи значно перевищує площу білої пульпи. Поступове збільшення площі білої пульпи селезінки відбувається упродовж наступних двох місяців (20- – 60-добові тварини) з досягненням максимального значення у 90-добовому віці.

Список використаних джерел.

1. Дунаєвська О. Ф., Горальський Л. П., Сокульський І. М. Маркерні ознаки селезінки тварин в онто- і філогенезі : Монографія. Житомир: Поліський університет. 2020. 216 с.
2. Dimitrov R., Stamatova K., Russenov A., Kostov D., Vladova D., Stefanov D. Ultrasonographic qualitative characters of rabbit spleen (*Oryctolagus Cuniculus*). *Trakia Journal of Sciences*. 2012. №10 (1). P. 64–69.
3. Myroshnychenko I. I., Lieshchova M. A. Topography and dynamics of spleen and lymph nodes' morphometric parameters in rabbits. *Theoretical and Applied Veterinary Medicine*. 2022. №10(3). P. 21–26.
4. Горальський Л. П., Хомич В. Т. Кононський О. І. Основи гістологічної техніки і морфофункціональні методи дослідження у нормі та при патології: Навчальний посібник. Житомир: ЖНАЕУ, 2019. 286 с.
5. Никоненко А. Г. Введение в количественную гистологию. Киев: Книга-плюс, 2013. 256 с.

УДК 636.5.09:617-073.75:576.3

ЦИТОЛОГІЧНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПЕРІОСТАЛЬНОГО МОЗОЛЯ У ПТАХІВ

Новак В.П., д. б. н., професор
ORCID iD: 0000-0002-4741-648X,
E-mail: anatomi@ukr.net

Ільніцький М.Г., д. вет. н., професор
ORCID iD: 0000-0001-6130-6001
E-mail: mikolailnitskyi@gmail.com

Бевз О.С., к. вет. н., доцент
ORCID iD: 0000-0003-0218-1784
E-mail: olga-bevz@ukr.net

Мельниченко А.П., к. б. н., доцент
ORCID iD: 0000-0002-1157-1672,
E-mail: melnichenko.yuliya.o@gmail.com

Білоцерківський національний аграрний університет,
м. Біла Церква, Україна